

Miljö- och räddningstjänstnämnden

Förslag på yttrande med anledning av remiss om David Engrunds ansökan om tillstånd till bergtäkt (miljöprövningsdelegationens ärende 551-3500-15)

Fastighet HUSBY-LUNDBY 3:21
Verksamhetsutövare David Engrund

Förslag till beslut

Miljö- och räddningstjänstnämnden lämnar följande yttrande till miljöprövningsdelegation (MPD) med anledning av remissen.

Ställningstagande till sökandes yrkanden

1. Ansökan och miljökonsekvensbedömningen bedöms sakna en del uppgifter vilka behövs för att kunna bedöma vilka åtaganden som görs i ansökan samt lämplig utformning av villkor. Det rör framförallt frågor om buller (inklusive förekomst av impulser), arbetstider och sedimentationsdamm, se skrivelse från miljökontoret daterad den 19 augusti 2015 (förslag på komplettering av David Engrunds ansökan om tillstånd för bergtäktverksamhet). Vid genomgången av de kompletteringar som inkommit under år 2016 har även en ny fråga om trafikbuller uppkommit. Det rör hur mycket buller 75 fordon genererar per dag, dvs hur mycket 75 in- och 75 uttransporter per dag genererar (bullerutredningen redovisar buller vid 30 in- och 30 uttransporter per dag)?
2. Den sökta verksamheten som sådan bedöms dock vara tillätlig efter genomgång av följande:
  - Planbestämmelser: Verksamheten strider inte mot gällande planbestämmelser.
  - Lokalisering i förhållande till närboende: Avståndet till närboende är ca 1 km. I Boverkets allmänna råd "Bättre plats för arbete" rekommenderas ett skyddsavstånd på 500 m mellan täkt och boende. Det rekommenderade skyddsavståndet uppfylls därmed med råge.
  - Naturvärden: Täkten berör inte några biotopskyddade områden eller

Natura 2000 områden. Ett skyddsområde inrättas för att skydda en fyndplats av gråmalva

- Kulturmiljö: En arkeologisk utredning kommer att utföras innan tåkten startar.

- Övriga störningar för människors hälsa och miljön: Om de skyddsåtgärder, övriga begränsningar och kontroller som nämnden föreslår genomförs görs bedömningen att oacceptabla störningar för människors hälsa och miljön inte bör uppkomma (se vidare under rubrik "Förslag på utformning av villkor för verksamheten").

3. Tillstånd bedöms därmed kunna lämnas för följande verksamhet:

- Brytning av max 1 800 000 ton berg under 15 år med ett maximalt årligt uttag av 200 000 ton per år.

- Sortering och krossning av berg och andra jordarter.

4. Nämnden är tveksam till att bolaget skulle ges rätt att ta tillståndet i anspråk innan domen vunnit laga kraft. Detta i och med att det inte är självklart att det inte finns motstående intressen. Nämnden är även till viss del tveksam till att bolaget uppfyller det kriterie som anges i förarbetet till 22 kapitlet 28 § miljöbalken för att beviljas en sådan rätt (det exempel som nämns är arbeten som måste utföras före en snabbt annalkande vinter).

Nämndens förslag på utformning av villkor för verksamheten

Nämnden lämnar förslag på villkor för verksamheten. Många av villkoren bedöms vara av "branschstandardkaraktär" och kommenteras/motiveras därför inte särskilt. Vissa villkor har dock bedömts behöva kommenteras. Kommentarer är markerade med kursiv stil.

Allmänt

- När tillståndet tas i anspråk ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten. Av anmälan ska en tidsplan framgå för avbaning, samt första borrnings-, sprängnings-, skutknacknings- och krossningsomgången.

Kommentar: I och med att tåkten nyetableras och vissa mätningar ska ske i samband med uppstart av vissa arbetsmoment bedömer nämnden att det är viktigt att vi som tillsynsmyndighet får information om när de ska ske.

- Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som har angetts i ansökningshandlingarna om inte annat framgår av tillståndets villkor. Ändringar i verksamheten ska anmälas till tillsynsmyndigheten i god tid innan de utförs.

- Utbrytning av berg får enbart ske inom verksamhetens brytningsområde. Övrig täktverksamhet som krossning, lagring av massor, tankningsplats mm ska ske inom verksamhetens verksamhetsområde.
- Gränser för verksamhets- och brytningsområde samt fixpunkter inom området ska märkas ut i terrängen med väl synliga och under verksamhetstiden varaktiga markeringar. Markeringarna får inte rubbas eller döljas under verksamhetstiden.
- Allmänheten ska tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda verksamhets- och brytområdet genom skyltning och genom uppsättning av stängsel där farliga branter och stup bildas. Infarten till verksamhetsområdet ska vara försedd med en bom som är låst då arbete inte pågår i täkten.

MPD bör i villkoret ange hur högt stängslet ska vara för att ge en tillräcklig skyddsnivå.

Kommentar: Villkoret syftar till att varna allmänheten för att det finns risker med att beträda området, säkerställa att människor och djur inte riskerar att skada sig samt att beivra nedskräpning och dumpning av avfall.

- Minst två dygn innan sprängning ska utföras ska skriftlig information ha lämnats till boende inom en radie av ca 1,5 km från området där sprängning ska ske. Signal ska ges före och efter sprängning, tydligt hörbar 500 m från verksamhetsområdets gräns.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att ha ett villkor om information till närboende inför sprängning och att närboende i samtliga riktningar ut från täkten inkluderas.

- Stenkast får inte förekomma utanför täktens verksamhetsområde.

Kommentar: Stenkast ska inte förekomma utanför en täkts område och nämnden bedömer att det är lämpligt att villkora om detta.

- Utbrytning av berg ska anpassas så att ett skyddsavstånd på minst två meter ska finnas till grundvattennivån. Uttag av berg får ske lägst till de nivåer som angivna i exploateringsplanen.

MPD bör se till att exploateringsplanen är anpassad utifrån bolagets åtagande om ett skyddsavstånd på minst två m till grundvattennivån vid brytning. MPD bör vidare villkora om hur och hur ofta utbrytningsnivån ska kontrolleras.

Kommentar: Bolaget har i ansökan åtagit sig att ha ett skyddsavstånd på minst två m till grundvattennivån vid brytning. Det anges vidare i ansökan att inget grundvatten påträffats över nivå + 39 i norra delen respektive + 42 i södra delen. Det finns vidare en exploateringsplan som anger hur djupt ner brytning kommer att ske. Nämnden

bedömer att det är viktigt att det säkerställs att exploateringsplanen är anpassad utifrån åtagandet om skyddsavstånd på två 2 m.

Nämnden bedömer vidare att det är viktigt att det regleras i villkor hur och hur ofta kontrollen av brytnivån ska göras.

Utsläpp till luft

- Borrutrustning ska ha anordning för uppsugning och uppsamling av borrkax och damm. Avfallet ska därefter hanteras på ett sätt som hindrar spridning av damm.
- Damning från krossutrustning, siktar och bandtransportörer ska begränsas genom inkapsling och stoftavskiljare där så är möjligt, eller genom andra åtgärder.
- Upplag och sorteringsverk ska placeras på vindskyddad plats för minimering av dammspridning. Upplag och laster ska vid behov övertäckas eller bevattnas. Diffus damning från upplag, transportvägar och transporter ska begränsas genom t.ex. bevattning. Annan dammbekämpning än vattenbegjutning ska anmälas till och godkännas av tillsynsmyndigheten innan bekämpning får ske.

Avledning av vatten

- Dagvatten inom brytområdet och tvättvatten ska samlas upp och genomgå sedimentering samt oljeavskiljning. Vattnet ska därefter genomgå rening inom en översilningsyta innan det samlas upp via dike i nordost.

Anläggningen för sedimentering och oljeavskiljning ska dimensioneras för den typ av regn, den volym tvättvatten och ge den uppehållstid som MPD bestämmer. Den ska utformas på ett sätt som bestäms av MPD (längd, bredd och djup). Anläggningen ska vara på plats när brytning startar eller annan tidpunkt som bestäms av MPD. Anmälan ska ske till tillsynsmyndigheten när anläggningen är klar.

MPD bör villkora om att utgående vatten från sedimentations- och oljeavskiljaranläggningen ska kontrolleras, hur ofta kontroll ska ske och vad som ska kontrolleras.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra i villkor hur vattnet ska hanteras, hur anläggningen för sedimentering- och oljeavskiljning ska vara dimensionerad och utformad samt när den ska vara på plats. Allt för att klargöra för bolaget och tillsynsmyndigheten vad som gäller så att inga oklarheter uppkommer vid tillsyn (det är inte helt klart i ansökan hur utformning och dimensionering ska ske).

Nämnden bedömer att det är lämpligt att provtagning inledningsvis sker minst två gånger per år av utbildad provtagare. Analys bör minst ske på totalkväve, nitrat, suspenderade ämnen, alifatiska ämnen och aromatiska ämnen. Kväveämnen och suspenderade ämnen bör analyseras i och med att täktverksamhet är känd för att ge uppbov till den typen av förorening. Alifatiska och aromatiska ämnen bör analyseras med anledning av att det

kan förekomma spill av sådana ämnen i tåkten.

Påverkan på grundvatten

- Kontroll ska ske av tåktens påverkan på grundvattennivå samt föroreningsinnehåll i grundvattnet.

MPD bör ange var och hur ofta kontroll ska ske liksom vilka ämnen som ska analyseras.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att grundvattennivån och grundvattnets kvalitet kontrolleras minst två gånger per år.

Med samma intervall bör grundvattnet provtas av utbildad provtagare och analys ske med avseende på kväve, nitratkväve, tungmetaller, alifatiska ämnen och aromatiska ämnen.

Provtagningen bör ske i minst två provpunkter, en referenspunkt uppströms tåkten och en punkt nedströms tåkten så att tåktens påverkan kan bedömas.

Kemiska produkter och farligt avfall

- Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras separerade från varandra på en torr och tät plats där obehöriga inte kan komma i kontakt med dem. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska även förvaras invallat. En invallning ska minst inrymma det största förvaringskärllets ingående volym plus 10 % av övriga kärlets volym.
- Förvaringsplatserna för kemiska produkter och farligt avfall ska vara uppmärkta. Förvaringskärlen för kemiska produkter och farligt avfall ska vara märkta med uppgift om innehåll.

Uppställning och tankning av fordon

- Hjulgående fordon ska ställas upp på särskilda uppställningsplatser när de inte används. Uppställningsplatserna ska ha en tät yta, d.v.s. en yta som inte släpper igenom bränslespill. Platsen ska vara doserad mot en lågpunkt där spill kan tas omhand och därmed hindras från att förorena mark och vatten. Täthetskravet kan t.ex. uppnås genom att anlägga en oljetät (men vattengenomsläpplig) duk under ett stenmjöllager.
- Det ska alltid finnas tillgång till absorberande material inom tåkten.
- Bränslecisterner ska vara försedda med sekundärt skydd som dubbelmantling eller invallning. Om invallning väljs ska denna inrymma hela cisternens ingående volym och invallningen ska vara regnskyddad.
- Tankning av hjulgående maskiner och fordon ska ske från en särskilt anordnad tankningsplats. Tankningsplatsen ska vara försedd med en spillzon som inrymmer slangens längd plus en meter. Zonen ska vara doserad mot en lågpunkt där spill kan tas omhand och därmed hindras från att förorena mark och vatten. Spillzonen ska vara tät, d.v.s. inte släppa igenom

bränslespill. Täthetskravet kan t.ex. uppnås genom att anlägga en oljetät (men vattengenomsläpplig) duk under ett stenmjöllager.

- Tankning av bandgående maskiner och fordon får ske från mobil tankningsplats. Vid sådan tankning ska det finnas tillgång till tankningsmatta och oljeabsorberande material eller motsvarande skydd.
- Påfyllningsledning (slangarna från cisternerna) ska vara försedda med slangbrottsventiler.

Arbetstider och buller

- Borring, krossning, sprängning och skutknackning får endast utföras helgfri måndag till fredag mellan kl 07.00-18.00. Under tiden 1-31 juli får ingen sådan verksamhet ske.

Tillsynsmyndigheten får medge ändrade arbetstider för borring, krossning, och skutknackning om det finns särskilda skäl, dock vid max 5 tillfällen under ett kalenderår.

Kommentar: Bolaget har yrkat på följande reglering för arbetstid:

Vardagar kl 06.00-18.00 avseende borring, sprängning, krossning, sortering, skutknackning, lastning och transporter.

Vardagar kl 18.00-22.00 avseende krossning, sortering, skutknackning och krossning

Vardagar kl 22.00-06.00 avseende lastning och transporter

Lördag, söndag och helgdag kl 06.00-18.00 lastning och transporter

Bolaget vill även att det ska finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att medge verksamhet under andra tider än ovanstående.

Nämnden bedömer att det är olämpligt att tillåta starkt bulleralstrande verksamhet (borring, sprängning, skutknackning, krossning och sortering så pass tidigt som kl 06.00. Detta i och med att täkten etableras i ett tidigare relativt ostört område och många människor sover vid en så tidig tidpunkt. Nämnden bedömer att en bättre starttid är kl 07.00.

Under sommaren vistas människor i stor utsträckning utomhus under en stor del av dagen och kvällen. Tendensen att sova med öppna fönster ökar dessutom. Nämnden bedömer därför att det är angeläget att täkten gör uppehåll i sin verksamhet med starkt bullrande arbetsmoment under juli månad för att skydda närboende från störningar.

Nämnden delar bolagets bedömning om att det vid vissa tillfällen kan uppkomma behov av att utföra verksamhet på andra tillfällen än de som medges av arbetstidsvillkoret, t.ex. under en helg vintertid när det uppkommer ett akut behov av att leverera bergkross för halvbekämpning. Därför kan det behöva finnas en möjlighet att ge "dispens" från villkoret. Nämnden bedömer dock att det behöver finnas särskilda skäl för att dispens ska ges och att det ska finnas en reglering om vid hur många tillfällen dispens kan ges under ett år. För att en dispens ska vara möjlig att ge behöver det först ha klarlagts av bolaget att dispens inte kommer att medföra att gällande bullervillkor kommer att överskridas.

- MPD bör fastställa villkor för arbetstid för lastning och transporter.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att i villkor fastställa när lastning och transporter får ske. Innan villkor fastställs bör bullerutredningen revideras utifrån att det i kompletteringar till ansökan framgår att maxantalet transporter uppgår till 75 st in- och 75 st uttransporter.

- MPD bör fastslå i villkor att en bullervall ska anläggas och att denna ska vara färdigställd innan borring ska ske första gången.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra i villkor att en vall ska uppföras och när den ska vara färdigställd så att inga oklarheter uppkommer i samband med tillsyn.

- Mark- och miljödomstolen bör fastslå i villkor att en ljuddämpad borr ska användas.

Kommentar: Bolaget har gjort ett åtagande om att använda en ljuddämpad borr och ansökans bullerutredning utgår från att en sådan borr används. Nämnden bedömer därför att det är lämpligt att tydliggöra i villkor att en ljuddämpad borr ska användas.

- Buller från verksamheten sätts på prøvotid under ett år. Under prøvotiden ska bolaget utreda om verksamheten ger upphov till impulser och hörbara tonkomponenter, samt i förekommande fall, vilka arbetsmoment som alstrar detta samt hur ofta impulser uppkommer. Hur utredningen ska utföras ska regleras av MPD.

Kommentar: Nämnden har tidigare efterfrågat en utredning av om det finns risk för att närboende kommer att utsättas för impulser och hörbara tonkomponenter, men någon sådan utredning har inte getts in. Nämnden bedömer att det kan finnas risk för att närboende utsätts för impulser från t.ex. skutknackning och förkrossning. Naturvårdsverket rekommenderar att bullerkraven ska skärpas med 5 d(A) om det förekommer hörbara tonkomponenter liksom om det ofta förekommer impulser. För att kunna avgöra om det förekommer tonkomponenter och impulser samt kunna utforma ett lämpligt villkor bör buller från verksamheten sättas på prøvotid under ett år. Hur utredningen ska utföras bör regleras av MPD. Nämnden bedömer att det är lämpligt att utredningen utförs både på ett objektiva och subjektiva sätt (att en akustiker gör en bedömning baserad på hörintryck på plats).

- Under prøvotiden ska buller begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder räknat som riktvärde än:

Helgfri mån-fre kl 07.00-18.00 (dagtid):	50 dB(A)
Nattetid kl 22.00-07.00:	40 dB(A)
Övrig tid:	45 dB(A)

Momentana ljud nattetid (22.00-07.00) får inte överskrida 55 dB(A) vid bostäder, mätt som högsta ljudnivå i mätläge "fast".

Villkoret ska kontrolleras antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar för närboende i alla riktningar ut från täkten. Resultaten ska redovisas som frifältvärden.

Kontroll ska ske vid uppstart av verksamheten och inkludera alla i verksamheten förekommande moment. Kontrollen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och vara slutförd inom tre månader från att tillståndet tagit i anspråk och brytningen startat. Kontroll ska även ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller om det framkommit berättigade klagomål på buller från verksamheten. Kontroll ska dock alltid ske minst en gång per år. Var kontrollerna ska ske ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Om ett flertal kontroller i rad visar att bullernivåerna ligger stadigt under riktvärdena kan tillsynsmyndigheten efter anmälan från verksamheten glesa ut kontrollfrekvensen till minst en gång vart tredje år.

Kommentar: Bolaget har yrkat att dagtiden ska börja redan kl. 06.00 och att ljudnivån då ska få uppgå till 50 dB(A). Verksamheten ska dock nyetableras i ett område som idag är relativt ostört. Kl 06.00 ligger dessutom många människor och sover. Nämnden bedömer därför att det är lämpligare att använda Naturvårdsverkets tidigare definition på dagtid, dvs att dagtid börjar kl 07.00.

Vibrationer och luftstötvåg

- Markvibrationer - definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled - orsakade av sprängning får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus

Kontroll ska ske i samband med varje sprängningstillfälle vid bostadshus i varje riktning ut från täkten. Om ett flertal kontroller i rad visar att vibrationerna ligger stadigt under riktvärdena kan tillsynsmyndigheten efter anmälan från verksamheten glesa ut kontrollfrekvensen till minst en gång per år. Mätning ska utföras enligt gällande Svensk Standard, för närvarande SS 460 48 66.

Kommentar: Nämnden bedömer att det åtminstone inledningsvis är viktigt att utföra kontrollmätningar i samband med varje sprängningstillfälle samt att de närmsta bostadshusen i samtliga riktningar ut från täkten inkluderas. Detta eftersom att täkten nyetableras i området och det kan finnas en viss oförutsägbarhet i de vibrationer som uppstår.

- Luftstötvåg till följd av sprängning - mätt genom frifältsmätning - får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa

Kontroll ska ske i samband med varje sprängningstillfälle vid bostadshus i varje riktning ut från täkten. Om ett flertal kontroller i rad visar att vibrationerna ligger stadigt under riktvärdena kan tillsynsmyndigheten efter anmälan från verksamheten glesa ut kontrollfrekvensen till minst en gång per år. Mätning ska utföras enligt gällande Svensk Standard, för närvarande SS 02 52 10.

Kommentar: Nämnden bedömer att det åtminstone inledningsvis är viktigt att utföra kontrollmätningar i samband med varje sprängningstillfälle samt att de närmsta bostadshusen i samtliga riktningar ut från täkten inkluderas. Detta eftersom att täkten nyetableras i området och det kan finnas en viss oförutsägbarhet i de luftstövågar som uppstår.

Avveckling och efterbehandling (återställning)

- En avvecklingsplan ska tas fram och skickas in till tillsynsmyndigheten senast 6 månader innan täktillståndet löper ut. Avvecklingsplanen ska vara tidsatt och innehålla följande:

- En beskrivning av hur eventuella byggnader ska inventeras med avseende på material, farliga installationer och föroreningar.
- En beskrivning av hur avfall och farligt avfall från rivningen ska tas omhand.
- En beskrivning hur övriga installationer och utrustning inom området ska tas omhand och forslas bort.
- En beskrivning av hur avfall, farligt avfall och kemiska produkter ska tas omhand och forslas bort.
- Ett förslag på mark- och grundvattenundersökning med avseende på eventuella föroreningar som orsakats av verksamheten.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är viktigt att avvecklingen av verksamheten görs på strukturerat sätt för att minska risken för att olägenheter kan uppkomma. En avvecklingsplan bör därför upprättas i god tid innan avvecklingen ska börja. Planen bör innehålla uppgifter om hur byggnader, utrustning, installationer, avfall och kemiska produkter ska tas omhand. Planen bör även innehålla ett förslag till hur mark och grundvatten ska undersökas med avseende på eventuella föroreningar.

- Efterbehandlingen ska ske löpande under tillståndstiden i takt med att berget är färdigbrutet inom det område som inte behövs för verksamheten. Efterbehandlingen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Täkten ska delas in i delområden som markeras på karta och en ungefärlig tidsplan för när respektive etapp kan börja behandlas och vara slutförd ska tas fram. Kartan och tidsplanen ska skickas in till tillsynsmyndigheten sex månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

Kommentar: Det är lämpligt att efterbehandling sker kontinuerligt och i samråd med tillsynsmyndigheten. För att en bra tillsyn ska kunna bedrivas över efterbehandlingen bör en plan för denna tas fram som är indelad i olika etapper. Planen blir av naturliga skäl mest detaljerad för den första etappen och mer översiktlig för resterande etapper. I takt med att etapp 1 börjar bli färdigställd bör en uppdatering ske av planen för resterande delar, likaså när etapp 2 börjar bli klar osv.

- När efterbehandlingen är slutförd ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten.

Kontrollprogram

- Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska bl.a. ange hur verksamhetens påverkan på omgivningen (utsläpp till luft och vattenrecipient, kontroll av eventuell påverkan på grundvatten och dricksvattenbrunnar i närområdet, buller, vibrationer, luftstötståg, mottagning och hantering av avfallsmassor, hantering av kemikalier och avfall m.m.) kontrolleras med avseende på mät/kontrollmetod, mät/kontrollfrekvens och utvärderingsmetod. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

David Englund ansökte den 11 juni 2015 om tillstånd för bergtäktverksamhet inom fastighet Husby-Rekarne 3:21. Ansökan prövas av miljöprövningsdelegationen i Uppsala län.

Miljöprövningsdelegationen ger nämnden möjlighet att yttra sig över ansökan via en underrättelse som mottogs den 17 maj 2017.

För information om bolagets yrkanden och ansökan, se bifogade bilagor.

MILJÖKONTORET

Helén Almqvist
Miljöinspektör

Bilagor: Bolagets yrkande och förslag på villkor
Icke teknisk sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningen
Kartor som visar täktens placering
Dispositionsplan
Exploateringsplan
Efterbehandlingsplan

Yttrandet skickas till:

Länsstyrelsen i Uppsala län, Miljöprövningsdelegationen, 751 86 Uppsala. Yttrandet ska skickas i 4 exemplar och vara miljöprövningsdelegationen tillhanda senast den 28 juni 2017. Delgivningskvitto behövs inte.